

Newsletter Centrální harmonizační jednotky

činnosti za první pololetí roku 2023

Věcný záměr zákona o řízení a kontrole veřejných financí

Mezi hlavní činnosti Centrální harmonizační jednotky v prvním pololetí roku 2023 patřila bezesporu příprava věcného záměru zákona o řízení a kontrole veřejných financí, který by měl nahradit stávající zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě. Při přípravě věcného záměru nového zákona Centrální harmonizační jednotka využila pestrou škálu informačních vstupů, což jí umožnil projekt „Posílení řízení a kontroly veřejných financí“, který je financován z Fondů EHP 2014-2021.

V rámci tohoto projektu se Centrální harmonizační jednotka snažila mimo jiné překlenout nedostatky, které byly Ministerstvu financí ze strany odborné veřejnosti vytýkány při předešlém pokusu o novelizaci zákona o finanční kontrole a zasadit připravované změny do kontextu zkušeností a vývoje v ostatních členských zemích EU. Při tvorbě samotného věcného záměru zákona o řízení a kontrole veřejných financí tak Centrální harmonizační jednotka vycházela jak z vlastních a nezávislých analýz (analýzy jsou zveřejněny na [internetových stránkách Ministerstva financí](#)), tak ze závěrů diskusí vedených se zástupci akademické obce a zástupci odborné veřejnosti reprezentující všechny typy organizací, kterých by se legislativní změny týkaly. Většina diskusních setkání proběhla již v roce 2022.

V první polovině roku 2023 byla uspořádána odborná diskuse se zástupci kontrolních orgánů (Nejvyšší kontrolní úřad, Generální finanční ředitelství, Auditní orgán, Odbor kontroly Ministerstva financí, Ministerstvo vnitra) a zástupci svazů a asociací sdružujících orgány veřejné správy, kterých se zákon o finanční kontrole dotýká (Svaz měst a obcí ČR, Sdružení místních samospráv ČR, Asociace krajů ČR, Svaz zdravotních pojišťoven ČR, Český institut interních auditorů). Dále byl v červnu uspořádán závěrečný projektový seminář zaměřený na prosazování změn ve veřejné správě. Informace o průběhu všech těchto akcí jsou [zveřejněny v rámci publicity projektu](#).

Kulaté stoly a pracovní skupiny

Kromě diskusí s kontrolními orgány nad podobou budoucího zákona o kontrole a řízení veřejných financí se konaly také již tradiční setkání s kontrolory a auditory evropských programů na platformě pracovní skupiny Kontrola audit a nesrovnalosti, kde hlavním předmětem byla aktuální témata týkající se rizikově orientovaného výkonu kontrol, kontroly projektů, které jsou realizovány formou zjednodušených metod vykazování a například také evidence a plánování kontrol. To je oblast, která úzce souvisí s potenciálními duplicitami a odlišným posuzováním pochybení principů 3E ze strany různých kontrolních orgánů. Tato problematika byla projednána na kulatém stole, který spolupořádala Centrální harmonizační jednotka s Nejvyšším kontrolním úřadem za účasti odborů Kontrola a Auditní orgán Ministerstva financí a Generálním finančním ředitelstvím

Metodická činnost

V průběhu prvního pololetí byly finalizovány dva nové metodické pokyny směřující zejména do oblasti poskytování dotací a jejich kontroly. [Metodický pokyn č. 26 - Řídící kontrola a dotace](#) směřuje do oblasti přípravy dotačních výzev zejména národních dotací. Kromě povinných a doporučujících náležitostí samotného procesu zpracování výzev a hodnocení žadatelů, přidává provázanost na schvalovací postupy řídicí kontroly včetně příkladů dobré a špatné praxe.

[Metodický pokyn č. 27 - Veřejnosprávní kontrola příjemce dotace](#) je primárně zaměřen na věcnou podstatu výkonu veřejnosprávní kontroly. Procesní postup je zasazen do kontextu kontroly dotací, zejména ve vztahu k podobě samotné veřejnosprávní kontroly a fázi, ve které je dotace kontrolována. Neméně důležitou součástí metodického pokynu je i vysvětlení práv a povinností kontrolních orgánů a kontrolovaných osob a příklady dobré a špatné praxe, které by měly umožnit správné zaměření a průběh veřejnosprávní kontroly.

Vzdělávací aktivity

Metodické pokyny vydávané Centrální harmonizační jednotkou jsou podkladem pro školící a vzdělávací aktivity. V průběhu prvního pololetí bylo uspořádáno celkem 10 prezenčních workshopů pokrývajících jak obecná témata finanční kontroly, tak detailních postupů při naplňování principů 3E, řízení rizik, pravidel použití snížených odvodů, postupu odnětí dotace a konečně opatření dle §14 e) a f) velkých rozpočtových pravidel.

Kromě seminářů pořádaných prezenčně v prostorách Ministerstva financí pro všechny orgány veřejné správy byly uspořádány také specificky zaměřené semináře, tzv. „na vyžádání“. Ty pokrývaly oblast finanční kontroly a úzce vymezenou problematiku řídicí kontroly. Pilotní dvoudenní vzdělávací akce v Karlovarském a Ústeckém kraji naopak poskytly zástupcům malých obcí a měst v těchto regionech ucelený pohled na problematiku řídicí kontroly, naplňování principů 3E, řízení rizik, interního auditu, veřejnosprávní kontroly jak z pohledu kontrolovaného tak kontrolujícího a povinností v oblasti digitalizace, které se taktéž územně samosprávných celků týkají.

Celkově se školících aktivit Centrální harmonizační jednotky zúčastnilo více než 500 zástupců různých orgánů veřejné správy, od malých příspěvkových organizací, zástupců obcí a měst, interních auditorů, až po manažery ústředních orgánů státní správy.

Činnosti Centrálního kontaktního bodu AFCOS

Jednou ze stěžejních činností CKB AFCOS v prvním pololetí bylo hlášení nesrovnalostí, kterých bylo zejména v 1. kvartálu více než v předchozích čtvrtletích. Nad daty z hlášení nesrovnalostí za rok 2022 bylo provedeno statistické vyhodnocení podle subjektů hlášení a dále podle jednotlivých evropských fondů. Toto vyhodnocení bylo využito jako jeden z podkladů pro [Zprávu o výsledcích finančních kontrol ve veřejné správě za rok 2022](#).

Obdobně vyhodnotil CKB AFCOS pravomocné rozsudky u případů, kdy došlo k poškození finančních zájmů EU, tedy porušení ustanovení § 260 trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) Stejně jako v předchozích letech jsou detekovány jednodušší, snadněji rozpoznatelné trestné činy, jako například fiktivní pořizování zařízení, služeb či investičních celků. Zároveň jsou ale pravidelně detekovány trestné činy, u kterých je zapojeno více fyzických či právnických osob, které spolu vzájemně kooperují a tím se snaží ztížit možné odhalení protiprávního jednání, například vzájemnými převody mezi bankovními účty.

Nově se v roce 2022 začínají objevovat rozsudky spojené s oblastí „Kotlíkových dotací“. V těchto případech jde obecně o menší výši škody (vyšší desetitisíce Kč). Bylo však zachyceno sofistikované schéma podvodu, které jedna právnická osoba - zprostředkovatel úspěšně uplatnila v desítkách případů. Výše škody pak překročila 4 mil. Kč.

Spolupráce s úřadem OLAF

CKB AFCOS v rámci plnění role koordinační služby pro boj proti podvodům v oblasti správně-právní, spolupracoval jako národní partner úřadu OLAF na jeho správních vyšetřováních. Jednalo se celkem o 15 vyšetřování v různých fázích „rozpracovanosti“. CKB AFCOS zabezpečoval jak zajištění a sběr

prvotních podkladů pro vyhodnocení účelnosti zahájení nebo pokračování šetření, tak zajišťoval dokumenty nebo doplňující informace potřebné pro další úspěšný průběh vyšetřování. V rámci vyšetřování úzce spolupracoval s úřadem OLAF při výkonu kontrol na místě.

Národní strategie na ochranu finančních zájmů EU v ČR (NS ČR)

CKB AFCOS vyhodnotil Akční plán NS ČR za rok 2022 a vypracoval aktualizovanou podobu na rok 2023. S ohledem na zahájení činnosti úřadu EPPO a následné změny v nastavení sítě AFCOS v ČR, ke kterým došlo v průběhu roku 2022, a také v souvislosti implementací Národního plánu obnovy, bude provedena aktualizace samotné [Národní strategie ČR](#).

Roční zpráva o výsledcích finančních kontrol

V souladu s povinností vyplývající ze zákona o finanční kontrole zpracovala Centrální harmonizační jednotka [Zprávu o výsledcích finančních kontrol ve veřejné správě za rok 2022](#), která byly předložena pro informaci Vládě ČR. Sběr dat od orgánů veřejné správy proběhl za rok 2022 pilotně přes novou webovou aplikaci ZFK Monitor a v této souvislosti byl aktualizován [Metodický pokyn CHJ č. 8](#).

Plány do druhé poloviny roku 2023

Věcný záměr zákona o řízení a kontrole veřejných financí byl ke konci června 2023 předložen Centrální harmonizační jednotkou do vnitřního připomínkového řízení na Ministerstvu financí, přičemž předložení do vnějšího připomínkového řízení se předpokládá v září tohoto roku a předložení do Legislativní rady vlády ČR do konce roku.

I v druhém pololetí bude Centrální harmonizační jednotka pořádat pracovní jednání formou kulatých stolů, tentokrát s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže a Generálním finančním ředitelstvím, a bude se účastnit expertní skupiny ke Strategii zadávání. Zároveň bude uspořádáno pravidelné jednání pracovní skupiny Kontrola audit a nesrovnalosti pro oblast evropských fondů.

V oblasti metodické se bude Centrální harmonizační jednotka soustředit na oblast finanční kontroly těch nejmenších organizací, prioritně obcí. Druhou oblastí, kam bude zacílena metodická podpora, je řízení rizik. Tato oblast je sice již velmi dobře podchycena teoreticky a procesně ve stávajících metodických pokynech ([MP CHJ č. 2 - Řízení rizik ve veřejné správě](#) a [MP CHJ č. 11 – Vzorová směrnice o řízení rizik](#)), avšak dle zkušeností a zpětné vazby z praxe chybí praktický návod, jak konkrétně má řízení rizik v různých typech a velikostech organizací vypadat. Trvale aktuálním tématem je i kontrola veřejných zakázek, kdy v návaznosti na novelizace zákona o zadávání veřejných zakázek bude provedena úprava kontrolních listů, které jsou přílohou [Metodického pokynu CHJ č. 13 - Kontrola finančních prostředků poskytovaných z EU fondů](#).

Pilotní vzdělávací projekt na jednotlivých krajích bude rozšířen o další čtyři kraje. Semináře konané v prostorách Ministerstva financí budou rozšířeny o hybridní nebo online podobu, která umožní přihlášení většího počtu zájemců či účast zájemců ze vzdálenějších částí České republiky. Taktéž budou prováděny specifická školení „na vyžádání“ pro orgány veřejné správy, které mají zájem proškolit větší počet vlastních zaměstnanců ve svých prostorách.

V dalším pololetí bude CKB AFCOS pokračovat v hlášení nesrovnalostí a ve výkonu dalších pravidelných agend. Výstupy z činností budou využity při školení v rámci odborného semináře pro členy sítě AFCOS v ČR v říjnu 2023. Do konce roku 2023 by měla být finalizována aktualizace Národní strategie ochrany finančních zájmů EU v ČR.